ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ
СОЦИАЛЕН ФОНД

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
ДОБРО УПРАВЛЕНИЕ

ДОБРИ ПРАКТИКИ ОТ БЪЛГАРИЯ, СВЪРЗАНИ С ПОДОБРЯВАНЕ НА СРЕДАТА ЗА ГРАЖДАНСКО УЧАСТИЕ В УПРАВЛЕНИЕТО ЧРЕЗ ОБЩЕСТВЕНИ СЪВЕТИ

Проучването на добрите практики е във връзка с изпълнението на проект № BG05SFOP001-2.025-0197 «Повишаване на гражданското участие в процесите на изпълнение и мониторинг на общински политики чрез активизиране на обществените съвети и комисии към Общинските администрации и други местни институции и структури», финансиран по Оперативна програма «Добро управление».

В рамките на Дейност 1 “Извършване на проучване на добри практики и иновативни решения, свързани с подобряване на гражданския мониторинг на политики и законодателство на местно и общинско ниво, включително и за подобряване на средата за гражданско участие в управлението чрез обществени съвети” бяха проучени и систематизирани 13 добри практики от България, като шест от тях са граждански организации, работещи в тясно сътрудничество с местни институции и структури за подобряване качеството на живот в техните населени места, а другите седем са добри практики за съществуващи и функциониращи обществени съвети в България.

Гражданското участие е неизменна част от определянето на приоритетите за развитие на страната в различни обществени сфери, от вземането на решения и провеждането на политики, имащи за цел да отговорят на важни обществени потребности, както и за доброто функциониране на държавната администрация. Гражданското участие е и в основата при прилагането на принципите на прозрачност, откритост и ефективност на институционалното управление на местно и общинско ниво. В съответствие с гореизложеното, **общата цел** на проекта е: повишаване на гражданското участие в процесите на изпълнение и мониторинг на политики, свързани с институционалното управление на местно и общинско ниво. **Специфичните цели** са: постигане на ефективно управление на местно и общинско ниво чрез активизиране и оптимизиране на обществените съвети към местните и общински администрации; отправяне на препоръки за засилване на процесите на взаимодействие между администрациите, НПО и бизнеса с цел открито и отговорно управление . И двете специфични цели са **в пълно съответствие и с двете специфични цели на процедурата:**

1. Партньорско управление с гражданите и бизнеса.
2. Открито и отговорно управление.

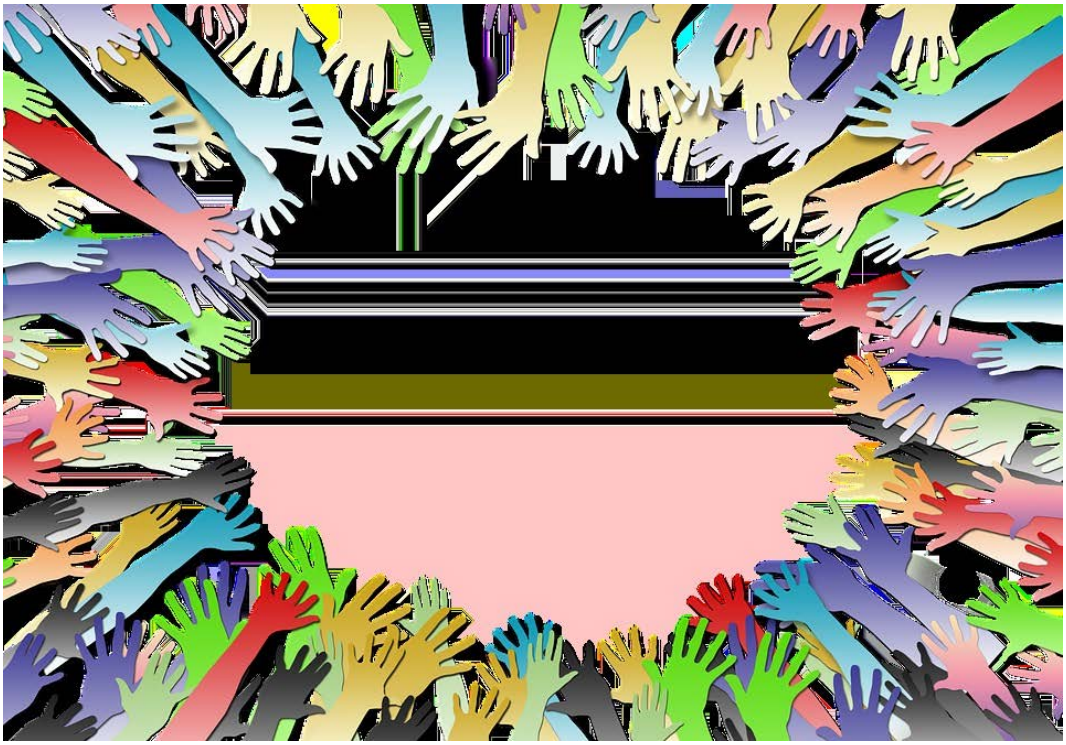

ДОБРИ ПРАКТИКИ ОТ БЪЛГАРИЯ

ПРАВОТО НА ГРАЖДАНИТЕ НА УЧАСТИЕ В ЗАКОНОТВОРЧЕСТВОТО Е ЗАПИСАНО В НАЦИОНАЛНОТО ЗАКОНОДАТЕЛСТВО И УТВЪРДЕНО ОТ МЕЖДУНАРОДНИ ДОКУМЕНТИ. ГРАЖДАНИТЕ И ГРАЖДАНСКИТЕ ОРГАНИЗАЦИИ МОГАТ ДА ЗАЯВЯТ СВОЯТА ПОЗИЦИЯ, ДА ПРЕДЛОЖАТ АЛТЕРНАТИВНИ РЕШЕНИЯ И ДА ОТПРАВЯТ ПРЕПОРЪКИ ДО ИНСТИТУЦИИТЕ. ЗАКОНИТЕ В СТРАНАТА СЕ ПРИЕМАТ СЛЕД КОНСУЛТИРАНЕ С ГРАЖДАНИТЕ И ТЕХНИТЕ ОРГАНИЗАЦИИ КАТО ГАРАНЦИЯ, ЧЕ ОТРАЗЯВАТ ОБЩЕСТВЕН, А НЕ ЧАСТЕН ИНТЕРЕС НА КОЯТО И ДА Е ГРУПА ХОРА.

ГРАЖДАНСКОТО УЧАСТИЕ СЕ НУЖДАЕ ОТ НАСЪРЧАВАНЕ И ПОДПОМАГАНЕ И СЕ ОСНОВАВА НА СЛЕДНИТЕ ПРИНЦИПИ, ПРИЛОЖИМИ ЗА ВСИЧКИ УЧАСТНИЦИ В ПРОЦЕСА НА ВЗЕМАНЕ НА УПРАВЛЕНСКИ РЕШЕНИЯ:

- **ВЗАИМНО** уважение между всички участници като основа за честно взаимодействие и взаимно доверие;
- **ЗАЧИТАНЕ** на независимостта на гражданските организации, независимо дали техните мнения съответстват с тези на публичните органи, или не;
- **ЗАЧИТАНЕ** на позицията на публичните органи, които носят отговорността и са отчетни за взетите решения;
- **ОТКРИТОСТ, ПРОЗРАЧНОСТ И ОТЧЕТНОСТ**;
- **ОТЗИВЧИВОСТ**, като всички участници предоставят съответна обратна връзка;
- **НЕДИСКРИМИНАЦИЯ И ПРИОБЩАВАНЕ**, така че всички гласове, включително тези на по-малко привилегированите и най-уязвимите, да могат да бъдат чути и взети под внимание;
- **РАВЕНСТВО МЕЖДУ ПОЛОВЕТЕ И РАВНОПОСТАВЕНО УЧАСТИЕ** на всички групи, включително тези с особени интереси и нужди като младежи, възрастни, хора с увреждания или малцинства;
- **ДОСТЪПНОСТ** чрез използване на ясен език и подходящи средства за участие, офлайн или онлайн и на различни видове устройства.

1.	
Име на практиката	**Балчик – идеи, мнения, позиция и всичко за Белия град**

Проблем, който решава	Балчик е черноморски град в България. Разрешават се проблеми, възникнали в града или на територията на община Балчик с помощта на бдителни граждани. Естеството им е свързано с отпадъци, бездомни животни, хора в неравностоно положение и др.	
Участници	Гражданите на град Балчик	
Местоположение на практиката	Държава	България
	Регион	Област Добрич
	Град	Балчик
	Адрес	https://www.facebook.com/groups/222235217921268

Подробно описание	
Подробна информация за практиката	Гражданската инициатива е създадена от бдиделни граждани от града и околните села с цел показване и решаване на проблемите, които ги вълнуват. Извършват се публикации на фейсбук страницата, провеждат се кампании и инициативи, свързани с отпадъци, почистване на плажната ивици, помощ за бездомните животни и хората в неравстойно положение.
Начало и край на практиката	***Начало:*** Май 2019 г. ***Край:*** продължава
Доказателство за успех (постигнати резултати)	Над 13 хиляди последователи.
Споделяне и учене	Гражданска инициатива на активни граждани, загрижени за ситуацията в града си и амбицирани да променят статуквото чрез своята активност.
Линкове	https://www.facebook.com/groups/222235217921268/media

Снимка	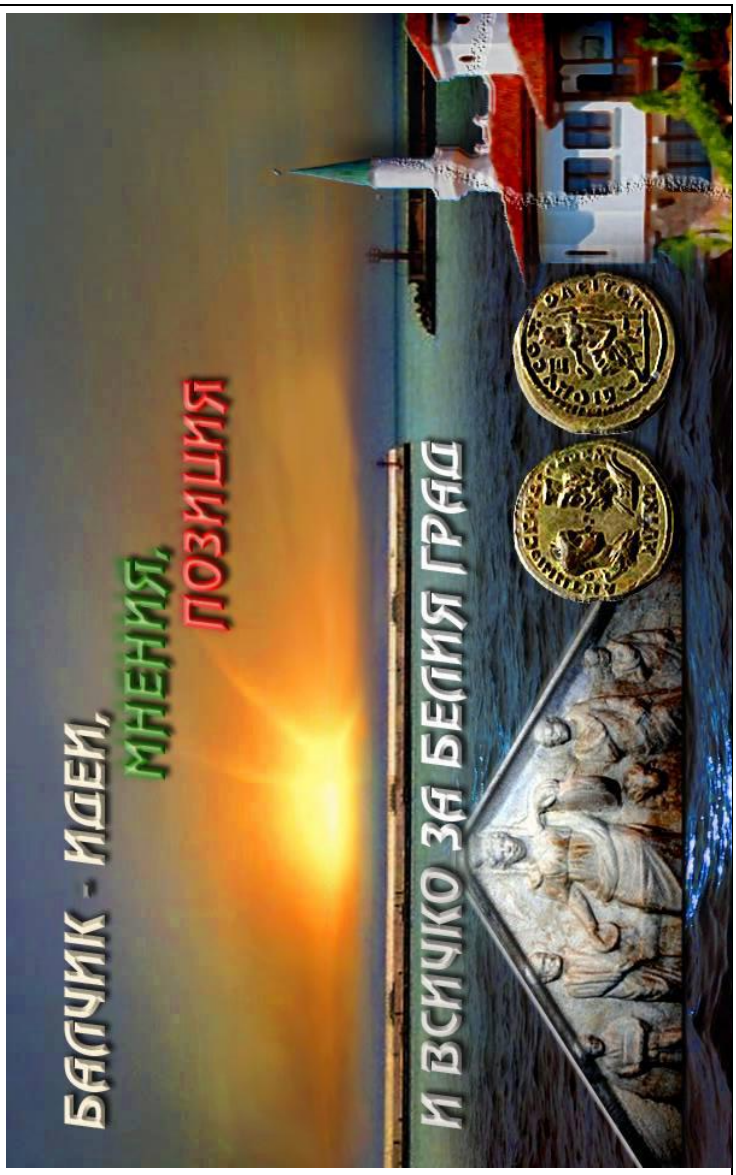
Видео	-
За контакт	
Име	-
Организация	-
Електронна поща/линк	https://www.facebook.com/groups/222235217921268/media

2.	
Име на практиката	**Подобряване на обществото познание за ролята на гражданската организация за общността**

Проблем, който решава	Подобряване информираността на гражданите за ролята на неправителствените организации в обществото.	
Участници	Гражданите на град Варна, НПО.	
Местоположение на практиката	Държава	България
	Регион	Област Варна
	Град	Варна
	Адрес	9002 Варна, ул. „Сава Радулов“ 14, партер
Подробно описание		
Подробна информация за практиката	Варна е общност от около половин милион души. Голяма част от варненци гледат с недоверие и дори враждебност към гражданските организации. В местните училища и университети много рядко можете да попаднете на учебни форми, разглеждащи гражданското общество. Провокирани от различните опоненти (икономически, политически), гражданите започват да гледат на неправителствените организации (НПО), като носители на чужди идеи, фактори, които пречат за развитието на държавата, общината, бизнеса, на собственото им разбиране за живот. Медиите рядко и филтрирано отразяват работата на НПО. Всичко това води до дистанцираност на гражданите и ниски нива на участие в неправителствения сектор. **Дейности** С помощта на проекта се реализира: • Система от онлайн информационни инструменти за промотиране работата на гражданските организации. • Конституиране на център за споделяне и подпомагане на работещи граждански практики. Центърът за споделяне и подпомагане на работещи граждански инициативи и практики отвори врати през 2020 г. във Варна. Той е ситуиран в споделена работна зала „Кубрик“, на ул. „Сава Радулов“ 14 и онлайн на ecovarna.info. Освен консултации и работни срещи, в центъра се организират и граждански кампании по актуални обществени проблеми. Продължат набиращите скорост „Зелени петъци“ и екоработилници за граждани. Разработена е и система от онлайн информационни инструменти за промотиране работата на гражданските организации във Варна. Най-успешните граждански активности ще бъдат представяни пред варненската общественост по време на годишни форуми. • Организиране на тематични граждански кампании за подобряване информираността на гражданите за ролята на НПО; • Провеждане на годишни форуми за представяне на приключили или текущи граждански активности. ***Ежегоден граждански форум – Конференция по демокрация.*** Ежегодният граждански форум – Конференция по демокрация се провежда от 2013 г. всяка последна събота и неделя на месец февруари. Целта на събитието е да осигури трибуна за различни дейности в подкрепа на демократичните ценности, както и да подпомага провеждането на дебати за прилагане на демократичните практики. Форумът е провокиран от февруарските	

	протести през 2013 г. Тогава високите сметки за ток станаха повод за смело и открито критикуване на недемократичното управление на страната, сраснало се с нездрави икономически интереси на монополи и групировки. Този форум, който отбелязва развитието на демократичните процеси и гражданското общество във Варна стана цел на ОЦОСУР и го нарекоха „Конференция по демокрация“. По модел на подобни форуми, провеждани в развитите демокрации, и тази конференция се провежда веднъж годишно. Целите й са: * Да се даде трибуна за представяне на разнообразните граждански активности в подкрепа на демократичните ценности в обществото: свобода и защита на граждански права; баланс на интереси на различните групи в обществото; постигане на консенсус. * Да съдейства за провеждането на дебат по прилагането на демократичните ценности и усъвършенстването на демократичните практики.
Начало и край на практиката	***Начало:*** 27 ноември 2019 г. ***Край:*** 27 август 2022 г.
Доказателство за успех (постигнати резултати)	В продължение на 33 месеца се катализира динамика в гражданското общество във Варна. Поовиши се авторитетът на гражданските организации в града. Неформалните групи по-често започнаха да се обръщат за сътрудничество и помощ по различни проблеми към действащи граждански организации. Помогна се за подобряване на капацитета и устойчивостта на гражданския сектор във Варна.
Споделяне и учене	Проектното предложение адресира: ► Необходимостта от повишаване на доверието в гражданското общество във Варна. ► Подпомагане на неформални групи от граждани, за да станат техните идеи и дейности видими за обществото и да получат повече подкрепа – юридическа, медийни и ПР консултации за разпространяване на идеята, обучения.
Линкове	https://ecovarna.info/ https://www.youtube.com/@EcoVarna
Снимка	ОЦОСУР
Видео	https://www.youtube.com/watch?v=bhmUHnuSlTg&t=4s&ab_channel=BulgarianNewsAgency
За контакт	
Име	Илиян Илиев
Организация	Обществен център по околна среда и устойчиво развитие, Варна
Електронна поща	pecsd.us@gmail.com

3.	
Име на практиката	**Екипът на София**

Проблем, който решава	Структурата на Столична община и районите ѝ е наследство от миналия век и не позволява адекватно и модерно управление на града. На системните пороци се реагира тромаво и неефективно. Различните общински звена не обменят информация и действат разнопосочно. Хаосът и липсата на ясна визия са предпоставки за корупция. Изпълнението на задачите е трудно проследимо. От 15 години общината се управлява от един и същ екип, градското управление не е реформирано, а фокусът остава върху усвояване на средства за изграждане на физическа среда – често със спорни резултати. Не се търсят и налагат добри практики, стратегическите документи не се изпълняват, липсва политическа воля за иновация. Досегашният модел, доколкото изобщо има такъв, трайно пречи на София да достига потенциала си. Гражданите са недоволни от въздуха, трафика, детските градини, презастрояването, зелените площи, бавните реакции на институциите, агресията, мръсотията. Градската управа подхожда към тези проблеми, когато се вдигне много медиен шум. Липсват синхрон, компетентност и отчетност пред гражданите.	
Участници	Политици, експерти, представители на неправителствения сектор и кварталните общности в София-град.	
Местоположение на практиката	Държава	България
	Регион	София-град
	Град	София
	Адрес	-
Подробно описание		
Подробна информация за практиката	Екипът на София е група от десетки експерти с разнообразен опит, работещи активно за превръщането на София в добро място за живот. Мотивирани от нуждата от ценностна промяна в управлението на града и водени от принципи на диалог и включване, предлагат смели решения, базирани на знание и с конкретен план за тяхната реализация. Хората от Екипът на София вярват, че градът ни може да бъде различен с удобни улици и подредени тротоари, със зелени пространства за почивка и целогодишно чист въздух, с навременни детски градини и достъпни възможности за стартиране и развиване на бизнес. София няма нужда да избира между компромисни решения и скрити интереси или зависимости, а може смело да започне да работи за това да бъде град на бъдещето, който знае как умно да планира ресурсите си и да дава най-доброто на всички свои жители днес.Целите са по-добро управление на града чрез обединяване на усилията на всички заинтересовани страни; по-добри градоустройствени решения; дискусии по важните за града теми, в които вземат участие представители на политически сили, неправителствени организации, квартални общности и експерти. Обсъждане на краткосрочни и дългосрочни действия за постигане на максимално добра градска среда, за ефективно използване на публичните финанси в интерес на града и жителите му. Управлението в столицата на България – София, е съсредоточено в последните 12 години в една политическа сила. Бюджетът на столичния град се формира от районните администрации – 24 на брой и от републиканския бюджет. Въпреки че внасят значителни средства в бюджета на Столичната община, отделните райони нямат дори частична финансова самостоятелност и разчитат на средства по разпределение, което не винаги е справедливо.	

	Редица проблеми се дължат на неравномерното и непропорционално разпределение на средствата. Това води до диспропорционално развитие на столичните райони, често зависимо от принадлежността на районната администрация към водещата поличитеска сила. Екипът на София цели промяната на този модел на управление. Успехът е в зародиш, но пред вид предстоящите местни избори има амбицията да порасне до значим, като обедини различните граждански и политически структури за постигането на целта – по-добра градска среда.Добрата практика е насочена към всички добросъвестни данъкоплатци, гражданите, включително и общинската администрация, която има интерес от прагматични решения.
Начало и край на практиката	**Начало:** 23 сепетември 2022 г. **Край:** продължава
Доказателство за успех (постигнати резултати)	Създадена е ФБ страница с близо четири хиляди последователи, организират се събития с участието на експерти, доброволци, отделни личности и организации. Реализирани успешни градски проекти и инициативи като Капана, Визия за София, Софияплан, Топлоцентрала, Лаборатория за градско развитие, Едно дърво, както и посредством широка мрежа от хора и организации се събират и анализират данни в дълбочина, формулират се разбираеми стратегии и решения и прилагат честно и прозрачно действия за подобряване на средата за живот.
Споделяне и учене	Бъдещето е на младите хора с професионални и експертни познания. За краткото си съществуване Екипът на София привлече вниманието към нов подход за намиране на добри градоустройствени решения чрез фиксиране на проблемите и предлагане на решения. Представител на Екипът на София посочи, че обединението на хора с честно отношение към града и отговорност за неговото развитие предстои да доведе до избирането на отговорно градско упревление на предстоящите местни избори. И при всички случаи да бъде коректив на градската управа.
Линкове	https://www.facebook.com/ekipnasofia/about https://ekipnasofia.bg/
Снимка	
Видео	https://www.facebook.com/ekipnasofia/videos/868037177748134
За контакт:	
Име	Любо Георгиев, ръководител екип
Организация	Екипът на София
Електронна поща	info@ekipnasofia.bg

4.	
Име на практиката	**Гората.бг – засаждаме бъдеще!**

Проблем, който решава	Гората.бг - е доброволческа инициатива, която засажда дървета в цяла България. Вече засадени са над 2.2 милиона дървета и продължаваме. Следващата ни цел е 3 милиона дървета в България до 2025 г. Правим и десетки други добри дела в подкрепа на хората и природата.	
Участници	Доброволци, заинтересовани граждани, хора от различни възрастови групи – младежи, ученици и възрастни хора.	
Местоположение на практиката	Държава	България
	Регион	
	Град	София и страната
	Адрес	

Подробно описание	
Подробна информация за практиката	Повече от 9 години опазването на българската гора и засаждането на дървета са основните цели на групата Гората.Бг. Това е инициатива, която се осъществява с участието доброволци, млади хора и деца, като те постоянно се увеличават. До момента са засадени над два милиона дървета в цяла България, като новата цел е три милиона дървета до края на пролетта на 2025 година. Всички кампании и действия на инициативата са чисти, напълно безкористни, аполитични и безплатни за участниците. Част от основните кампании, които се провеждат многократно са: • Масови доброволчески залесявания на гори в цялата страна – проведени са над 140 събития за последните 9 години с десетки хиляди участници. • Създаване на паркове и засаждане на дървета в градска среда – за чист въздух, красота и зеленина близо до хората, където са още по-необходими. • Кампании за директно подаряване и засаждане на дръвчета в населени места – в над 20 града ще бъдат дарени над 250 000 плодни дървета за засаждане. • Със записване в Гората.бг-група се изпращат хиляди пратки с дървета, предимно плодни - безплатно, с куриери в цяла България; всяка седмица – през есента на 2021 г. и през пролетта на 2022 г. са изпратени и се изпращат и през тази година над 100 000 дървета. • Кампании за даряване на дръвчета на общини – дарени са над 600 000 дръвчета на над 200 общини - за по-зелени градове и села и по-зелена България. • Кампании за даряване на дръвчета и комплекти за отглеждане на дърво на деца на учебни заведения (над 800 учебни заведения и над 160 000 деца); • Кампании в подкрепа на дивите животни и пчелите – засадени са стотици хиляди медоносни и плодни дървета, заложени са 20 тона ябълки и царевица за мечките и др. • Други дейности в подкрепа на природата и хората: дарени са на множество възрастни хора и физически лица,

	неща различни от дървета – лични предпазни средства, билки, храна, облекла; дарения са правени на болници и домове – оборудване, консумативи, облекла, техника и др.; подкрепяни са хора и деца в неравностойно положение и с необходимост от лечение; дарения за много домове, организации, хора, институции и други и продължава и до днес. • Информационни и подкрепящи кампании.
Начало и край на практиката	***Начало:*** 2011 година, активно засаждане на дървета от 2013 г. ***Край:*** продължава
Доказателство за успех (постигнати резултати)	• Проведени над 140 събития за последните 9 години с десетки хиляди участници. • Създадени паркове и засадени дървета в градска среда. • В над 20 града са дарени над 250 000 плодни дървета за засаждане. • От 2021 г. насам са изпратени над 100 000 дървета до заинтересовани да засаждат. • Над 600 000 дървета са дарени на над 200 общини в България. • В кампании за даряване на дървета и комплекти за отглеждане на дърво са взели участие над 800 учебни заведения и над 160 000 деца от цялата страна. • За дивите животни и пчелите са засадени стотици хиляди медоносни и плодни дървета, заложени са 20 тона ябълки и царевица за мечките и др. • Над 170 хиляди последователи.
Споделяне и учене	Привличането на хора от различни възрасти е в основата на успеха на тази инициатива. Това допринася за нейната устойчивост и опазването на българската гора.
Линкове	https://www.facebook.com/100000.GORA http://www.gorata.bg/
Снимка	
Видео	https://gorata.bg/videa
За контакт	
Име	Никола Рахнев
Организация	Гората.бг
Електронна поща	contact@gorata.bg

5.	
Име на практиката	**Програма „Местни инициативи” на Община Свищов**

Проблем, който решава	Разходите за инвестиции, които местната власт реализира да са в максимална степен съгласувани или предложени от жителите на дадена улица, квартал или селище.	
Участници	Граждани, неправителствени организации, училища, читалища.	
Местоположение на практиката	Държава	България
	Регион	Област Велико Търново
	Град	Свищов
	Адрес	5250, Свищов, ул. "Цанко Церковски" 2

Подробно описание	
Подробна информация за практиката	Програмата за местни инициативи на Община Свищов стартира през 2003 г. и се реализира до 2011 г. В Програма за местни инициативи гражданите са насърчавани да подготвят предложения за проекти, целящи развитие на общината. Предоставяло се е се безвъзмездно финансиране за проекти, при условие, че гражданите вземат активно участие в изпълнението им. Програмата се изпълнявала на територията на Община Свищов, която включва 16 населени места - град Свищов и 15 села. Решенията за отпускане на безвъзмездната помощ са се базирали на приоритетите, описани в тогавашните Стратегия за развитие на Община Свищов 2000 - 2006 г. и Общинския план за развитие 2007 - 2013 г. Програмата е подкрепяла дейности в сферите на: - подобряване на жизнената среда; облагородяване на обществени места; изграждане на детски кътове; обособяване на места за отдих и почивка; благоустрояване на околоблокови пространства, и др.; опазване на околната среда; озеленяване и залесяване на зелени площи на обществени места; кампании за почистване, опазване на жизнената среда и околоблоковите пространства, и др.; дейности за подкрепа и развитие на образованието, културата, спорта и туризма, закупуване на материални активи, подобряване на средата и условията за образование, култура, спорт и туризъм; организиране на образователни конкурси, културни прояви, спортни състезания, подобрения и популяризиране на природното и културно-историческо наследство в общината и др.; интеграция на хора в неравностойно социално положение; подкрепа за предоставяне на услуги и дейности за хора в неравностойно социално положение; мерки за запознаване и приобщаването им към актуалната социо-икономическа обстановка в страната, и др.; нформационни технологии – създаване на интернет сайтове с обществена значимост, информационно-медийни кампании, подобряване информационния достъп на и за местната общност, и др. Програмата за местни инициативи дава възможност гражданите и нестопанските организации сами да идентифицират и да разрешат нуждите и потребностите си. Проектите по Програмата за местни инициативи като форма на публично-частно партньорство допринесе за по-доброто взаимодействие между гражданите, неправителствените организации и местната власт. Програмата за местни инициативи на Община Свищов се оказа много полезна и важна за местната общност, за културните, образователните и неправителствените организации. Много граждани и организации реализираха различни проекти за

	подобряване на жизнената среда, опазване на културни паметници, за развитие на културата и образованието, като по този начин разрешиха неотложни проблеми. Програмата също така помогна на неправителствените организации, училищата и читалищата в общината за укрепване на техническия им капацитет при подготовка и реализирането на проекти към донорски програми.
Начало и край на практиката	**Начало:** 2003 г. **Край:** 2011 г.
Доказателство за успех (постигнати резултати)	Всеки един от проектите, който бе реализиран по Програмата за местни инициативи, има положително въздействие върху жителите на общината, като същевременно допринася и за постигането на устойчиво социално-икономическо и културно развитие. Благодарение на сътрудничеството между Община Свищов и бенефициентите по проектите се засили гражданското участие в местното самоуправление.
Споделяне и учене	Добър пример за съвместна работа на гражданското общество с Община Свищов.
Линкове	https://www.svishtov.bg
Снимка	
Видео	
За контакт:	
Име	Генчо Генчев, кмет на Община Свищов
Организация	Община Свищов
Електронна поща	obshtina@svishtov.bg

6.	
Име на практиката	**Спаси София!**

Проблем, който решава	Лошото управление на град София.	
Участници	Спаси София защитава всяко независимо участие на гражданите във функционирането на институциите като коректив на порочни и корупционни практики.	
Местоположение на практиката	Държава	България
	Регион	Област София-град
	Град	София
	Адрес	ул. „Люлин планина” 33а Пощенска кутия №11 София 1715

Подробно описание	
Подробна информация за практиката	„Спаси София!” е гражданска интернет инициатива. Малко преди изборите за местна власт в София през 2019 година група младежи започват да снимат проблемни места в София и да ги показват в социалните мрежи и главно във Фейсбук. Огласяват се лоши градоустойствени решения. Към днешна дата инициативата е прераснала в създаването на Фондация „Спаси София” и разработването на План за честно управление - реформи за честно и прозрачно управление. Планът включва въпроси като: • Как се управляват финансите на град София. • Подобряване работата на общинската администрация с цел добро управление на град София. • Прекратяване на практиката „ремонт на ремонта”. Създаване на общински “черен списък” с фирми, които обективно не се справят с ремонтите и те ще бъдат отстранявани от обществените поръчки. Ефективен строителен надзор, за да се сложи край на фиктивния контрол; реформиране на общинското предприятие “Софинвест” в специализирано звено за инвеститорски и строителен надзор. • Пряк контрол на услугите от общината. Това ще бъде постигнато чрез прекратяване на анонимните и безконтролни “поддържащи” фирми - степента на приватизация на общинските услуги в София е безпрецедентна - сметоизвозването, улиците, осветлението, озеленяването и други са възложени на частни фирми. Общината се е лишила от отговорността да контролира, а условията и цените в договорите не са в обществен интерес. Решението е създаване и укрепване на общинските предприятия, с управление пряко подчинено на експертните звена и заместник кметовете. • Столичният инспекторат в активна нова роля - в момента Столичният инспекторат не се справя със задачата си поради липса на политическа воля. Хиляди сигнали чакат с месеци, а отговорите са шаблонни и не решават проблемите на гражданите. Ще се упростят процедурите, ще се развържат ръцете на инспекторите и ще бъдат премахнати неефективните административни звена.

	Финансово стимулиране на служителите на общинската администрация като превенция срещу корупцията и ще бъде улеснен процесът по налагане и събиране на глоби. • Контрол на софиянци над общината - приемно време на кмета на София; публичност и отчетност на общинските решения; участие на гражданите в изготвянето на бюджета. Като резултат от работата – инициативата на групата млади хора прерасна в създаването на Партия „Спаси София”, която ще се яви на предстоящите избори за местна власт. Партията е учредена от над 700 делегата. Организират и окозват подкрепа на протести на софиянци, свързани с дейността на сега действащия кмет на град София. Развиват инициативи, свързани с бележити дати, например за Деня на Будителите са раздадени над 1000 книги на жтели на София.
Начало и край на практиката	**Начало:** 2019 г. **Край:** продължава
Доказателство за успех (постигнати резултати)	В резултат на действията на групата „Спаси София” се повиши контролът върху големи инфраструктурни обекти в София. Създадена е Партия „Спаси София”.
Споделяне и учене	Инициативата придоби популярност и доведе до създаването подобни инициативи и в други части на страната, например „Спаси Бистрица”, „Спаси Монтана”, „Спаси Варна” и други.
Линкове	https://spasisofia.org https://www.facebook.com/boris.bonev
Снимка	
Видео	-
За контакт:	
Име	Борис Бонев
Организация	Фондация „Спаси София”
Електронна поща	info@spasisofia.org

ДОБРИ ПРАКТИКИ НА СЪЩЕСТВУВАЩИТЕ И ФУНКЦИОНИРАЩИ ОБЩЕСТВЕНИ СЪВЕТИ В БЪЛГАРИЯ

В БЪЛГАРИЯ ФУНКЦИОНИРАТ ДОБРЕ РАБОТЕЩИ ОБЩЕСТВЕНИ СЪВЕТИ, КОИТО ОСЪЩЕСТВЯВАТ КОНКРЕТНИ СТЪПКИ И ДЕЙНОСТИ ЗА РЕШАВАНЕТО НА ВАЖНИ ОБЩЕСТВЕНИ ПРОБЛЕМИ, УСПЯВАТ ДА ПОСТИГНАТ ЖЕЛАНИТЕ РЕЗУЛТАТИ, ДА ДОПРИНЕСАТ ЗА РАЗВИТИЕТО НА СЪОТВЕТНИТЕ ОБЩНОСТИ И ДА УЧАСТВАТ ВЪВ ФОРМИРАНЕТО НА МЕСТНИТЕ ПОЛИТИКИ. ТЕ СА НЕ САМО ЕФЕКТИВНИ ПАРТНЬОРИ НА МЕСТНАТА ВЛАСТ, НО И ИЗРАЗИТЕЛИ НА ОБЩЕСТВЕНИТЕ НАСТРОЕНИЯ И НАГЛАСИ. УЧАСТИЕТО НА ГРАЖДАНИТЕ В ПРОЦЕСИТЕ НА ВЗЕМАНЕ НА РЕШЕНИЯ НА МЕСТНО НИВО Е ОТ КЛЮЧОВА ЗНАЧИМОСТ ЗА ПРОЗРАЧНОСТТА И ОТЧЕТНОСТТА НА РАБОТАТА НА МЕСТНИТЕ ВЛАСТИ.

ПО-ДОЛУ СА ПРЕДСТАВЕНИ 7 ДОБРИ ПРАКТИКИ ЗА ОБЩЕСТВЕНИ СЪВЕТА.

1. ГРАЖДАНСКИЯТ СЪВЕТ – ОБЩЕСТВЕН КОНСУЛТАТИВЕН ОРГАН КЪМ КМЕТА НА РАЙОН „ТРАКИЯ” В ПЛОВДИВ

Статут и цели	Гражданският съвет е иновационна структура на гражданското общество. Като форма и състав съответства на ограничените от закона пълномощия на районните кметове в Пловдив, въпреки че по брой жители всеки от 6-те района на града е колкото общините със статут на областните центрове на държавата (например, район “Тракия” е с население около 70 хиляди души). Доброволният обществен консултативен орган към кмета на район “Тракия”, наречен Граждански съвет, участва при формирането на приоритетите в различните политики на районния кмет и неговата администрация. В този смисъл Гражданският съвет към кмета на пловдивския район “Тракия” практически замества липсата на естествения орган – районен съвет към административната единица район на община Пловдив. Да се осигури представителност на всички жители на “Тракия”, чрез излъчени активисти по местоживеене. Идеята на Гражданския съвет е да се компенсира чрез механизмите на гражданското общество липсата на официално избираем районен съвет, който да съответства на избираемия районен кмет.
Членове	Членовете му са активисти на гражданското общество, които отлично познават нуждите от развитието на инфраструктурата и облагородяването на пространствата около жилищните сгради.
Основни правила в дейността на съвета	Членовете на съвета изпълняват и контролни функции за изпълнението на планираните разходи и са с правомощия да алармират кмета за всяко несъответствие и необходимостта от коригиращи действия. Съветът е външен контролен орган и за управление на качеството на административното обслужване. В края на всяка година кметът дава отчет пред Гражданския съвет за изпълнението на бюджета и планираните дейности.
Функции	Обсъжда и консултира кмета за приоритетните направления за работа по инфраструктурата на район “Тракия”, включително и Строителната програма за 2009 г.
Основни постижения на Обществения съвет	**Регистриране на сдружение** на представителите на помощния орган като неправителствена организация (НПО) през 2008г. По този начин активните граждани на район “Тракия” придобиха статут на юридическо лице, което има възможността да бъде партньор на районната администрация, а също и на община Пловдив в благоустройствени и инфраструктурни проекти. **Юридическа регистрация на сдружението** от членове на Гражданския съвет е втори етап от развитието на иновационната гражданска структура, която не е често срещано явление в България и е резултат на проучване на практиките в държавите от Европейския съюз.

2. ОБЩЕСТВЕН СЪВЕТ ПО СОЦИАЛНО ПОДПОМАГАНЕ В ОБЩИНА РАЗГРАД

Статут и цели	След влезлите в сила промени в Правилника за прилагане на закона за социално подпомагане от 01.05.2003 г. с Решение № 616 по Протокол № 42 от проведено на 26.06.2003 г. заседание на Общински съвет - Разград е утвърден състав на Обществен съвет по социално подпомагане за упражняване на контрол при осъществяване на дейностите по социално подпомагане. 1. Упражняване на обществен контрол при осъществяване на дейностите по социално подпомагане. 2. Съдействие и помощ при извършване на дейностите по социално подпомагане.
Членове	В състава му са включени представители на институции, физически лица, регистрирани по Търговския закон, и юридически лица, които имат отношение към дейностите по социалното подпомагане. /Съставът се актуализира непрекъснато поради промени настъпващи в професионалните ангажименти на някои от членовете/.
Основни правила в дейността на съвета	1. Право да изискват и да получават информация от дирекциите “Социално подпомагане” за дейността по социалното подпомагане. 2. Задължение да спазват нормативните изисквания за защита на информацията за подпомаганите лица и семейства, която им е станала известна при осъществяване на тяхната дейност.
Функции	1. Съдейства за провеждане на политиката по социално подпомагане в общината. 2. Обсъжда регионални стратегии, програми и проекти, свързани със социалното подпомагане. 3. Съдейства за координиране на дейността по предоставяне на социални услуги на физическите лица, регистрирани по Търговския закон, и на юридическите лица. 4. Осъществява контрол върху качеството на социалните услуги в съответствие с утвърдените критерии и стандарти. 5.Дава становища за откриване и закриване на специализирани институции за социални услуги на територията на общината.
Правомощия на Обществения съвет	При установяване на пропуски и сигнали за нарушения при осъществяване дейностите по социалното подпомагане, обществените съвети уведомяват писмено председателя на Общинския съвет и Инспектората към изпълнителния директор на Агенцията за социално подпомагане.

3. ОБЩЕСТВЕН СЪВЕТ ПО СОЦИАЛНИ ДЕЙНОСТИ И ЗАКРИЛА НА ДЕТЕТО В ОБЩИНА СТАРА ЗАГОРА (ОССДЗД)

Постоянни комисии и работни групи към ОССДЗД	Към ОССДЗД са създадени четири постоянни комисии, в които членуват представители на обществения съвет, експерти, представители на социални и учебни заведения и др.: • Комисия “Деца и младежи” • Комисия “Хора с увреждания” • Комисия “Лица и семейства в риск” • Комисия “Трета възраст”
История на създаването на ОССДЗД	Идеята за създаване на обществен съвет по социални дейности в Стара Загора възниква през октомври 2001 г., когато няколко местни НПО, работещи по проблемите на деца и младежи в неравностойно положение, решават да подобрят взаимодействието и изградят партньорство при работата както помежду си, така и с местните власти, институции и бизнес. Като първа стъпка десет неправителствени организации създават през месец октомври коалиция “Партньори за промяна”. Коалицията укрепва организационно, провежда съвместни дейности в подкрепа на деца и младежи в неравностойно положение, организира срещи с водещи НПО от страната и проучва опита на различни граждански инициативи за партньорство. Оформя се идеята за създаване на обществен съвет по социални дейности като ефективен механизъм за взаимодействие с местните власти, институции и бизнес. Общественият съвет за социални дейности и закрила на детето е учреден през 2002г. на Общо събрание с участието на 20 организации, които приемат Правилник за работата на ОССДЗД, избират Изпълнително бюро на ОССДЗД в състав от 9 души и подписват Учредителен протокол. Общественият съвет провежда общо събрание на всеки два месеца, а постоянните комисии- по преценка на членовете си.
Структура на ОССДЗД	В ОССДЗД членуват представители на следните организации: • Местни власти и институции: Община Стара Загора; Общински съвет – Стара Загора; Общинска служба за социално подпомагане; Инспекторат по образованието към МОН; Национална служба по заетост - Бюро по труда; Регионален център по здравеопазване; Регионална дирекция на вътрешните работи; Районна прокуратура. • Бизнес организации: Търговско промишлена палата – Стара Загора. • Нестопански организации: РКС на КНСБ; Областен комитет на БЧК; Ротари клуб – Стара Загора; Фондация “Отворено общество” - Стара Загора; Благотворително дружество “Милосърдие”; Гражданско сдружение “Алтернатива 55”; Младежки общински съвет; Регионално сдружение “Омбудсман”; Сдружение “Здраве и морал”; Сдружение “Клуб Перспективи”; Сдружение “Самаряни” и др.
Постижения	Стара Загора е една от шестте пилотни общини, избрани за участие в национален проект “Повишаване на благосъстоянието на децата в България”, финансиран от Европейската банка. По инициатива на съвета е учреден Обществен дарителски фонд в Стара Загора

Цели и функции на съвета	Общественият съвет за социални дейности и закрила на детето е помощно – консултативен орган на Общински съвет и Община Стара Загора. Основна цел на ОССДЗД е да обедини усилията на гражданските организации, местните власти, институции и бизнес за формиране на политика и реализиране на успешни дейности и програми в социалната област. Основните функции на ОССДЗД се изразяват в : 1. Подпомага формирането и реализирането на общинската социална политика. 2. Участва в определяне на приоритетите на общинската стратегия в социалната сфера. 3. Изработва анализи за състоянието и предложения за решения на актуални социални проблеми . 4. Консултира и участва в разработването и реализирането на проекти, свързани със социалната политика на общината. 5. Подкрепя нестопанските организации, работещи в социалната сфера, с експертна помощ, обучения и информация. 6. Работи за повишаване на гражданското участие в процесите на вземане на решения и на прозрачност в реализирането на общинската социална политика. 7. Работи за активно ангажиране на бизнеса в социалната сфера. 8. Привлича средства за социални дейности от регионални, национални и международни програми. 9. Взаимодейства с други подобни структури в страната и в чужбина. 10. Проучва, обобщава и популяризира полезни практики и информация, свързани със социални дейности.

4. ОБЩЕСТВЕН СЪВЕТ ПО ОБРАЗОВАНИЕ И ОБЩЕСТВЕН СЪВЕТ ПО ИНТЕГРИРАНО ОБРАЗОВАНИЕ В ОБЩИНА КЪРДЖАЛИ

Статут и цели	Двата обществени съвета са създадени през 2004 г., след изпълнение на поставените приоритетни задачи на Консултативния съвет по образование, създаден още през 2000 г., с Решение на Общински съвет. Основна цел на Съвета по интегрирано образование и на Съвета по образование: Равен достъп до качествено образование и равни възможности за образование на децата и учениците от етническите малцинства в община Кърджали.
Приоритетни области	1. Осигуряване на по-добро ниво на овладяване на българския език. 2. Осигуряване на допълнителна образователна подкрепа на децата от уязвимите малцинствени групи за изравняване на стартовите им позиции с тези на останалите деца. 3. Въвеждане на интер-културното образование в практиката на училищата като основа за създаване на атмосфера на взаимно уважение, толерантност и разбирателство. 4. Повишаване качеството на образование в училищата с моно етнически състав на учениците и създаване на условия за постепенен и доброволен процес на десегрегация. 5. Повишаване устойчивостта на образователно-интеграционните училищни практики. 6. Създаване на действени механизми за сътрудничество между институциите. 7. Финансово – ресурсно осигуряване.
Дейност на съвета	Разработени са програми и стратегии за решаване на проблемите в образованието. През 2007 г. са приети три програми: Програма за оптимизиране на училищната мрежа, Програма за предоставяне на закрила на деца с изявени дарби, приета с Решение №659 от 26.07.2007 г. и Програма за образователната интеграция на децата и учениците от етническите малцинства, приета с Решение № 658 от 26.07.2007 г. на Общински съвет гр.Кърджали. Заседанията се провеждат всеки месец. Обществените съвет работят по проекти с училищата, обслужващите звена и младежкия парламент.

5. “РАЙОНЕН ОБЩЕСТВЕН СЪВЕТ МЛАДОСТ” В СОФИЯ

Статут и цели	Районният обществен съвет е регистриран като юридическо лице по Закона за юридическите лица с нестопанска цел. Учреден е на учредително събрание, което е приело Устав, Цели и Програма за дейността. Целите са: ➢ да осигури участието на широк кръг представители на гражданското общество в обществения и икономически живот, като утвърждава принципите на правовата демократична и социална държава; ➢ да служи като постоянна форма на диалог между местните общински власти и структурите на гражданското общество; ➢ да отговори на законния стремеж на обществените и икономическите групи, на структурите на гражданското общество да изразяват мнения, становища и предложения по отношение на актове на местната власт, които засягат техните интереси; ➢ да спомага за ефективното сътрудничество между администрацията, гражданите и гражданските организации, чрез обмен на информация; участие и партньорство по програми и проекти; координация на дейностите, свързани с развитието на район „Младост”, подкрепа и лобиране на обществено полезни програми и проекти; създаване на условия за благоприятен обществен климат за развитие на района, в това число подобряване нивото на обществена информираност; подобряване на връзките с местните власти и институции.
Ръководство	Председател – проф.Красимир Калинов Зам. Председател – инж. Руслан Семерджиев Секретар – адв. Георги Гайдаров
Комисии към Обществения съвет	Към сдружението дейтват постоянни комисии в следните области : Териториално развитие и благоустрояване; Околна среда и екология; Икономическо развитие; Образование и младежки дейности; Култура; Гражданско общество и правов ред; Обществен ред и сигурност; Здравеопазване и социални дейности, Спорт и младежки дейсности. Конституирането и избора на състав на комисиите става с решение на Управителния съвет, въз основа на решение на ОС за създаване на комисиите.
Основни правила в дейността на сдружението- обществен съвет	➢ Дейността на Сдружението е насочена към максимално широк кръг от хора без ограничение на пол, възраст, вероизповедание, етническа принадлежност. ➢ Тя се осъществява от: • Общото събрание; • Управителния съвет; • Постоянните комисии; • Всички членове на сдружението ➢ Сдружението работи съвместно с други български или чуждестранни физически и юридически лица, когато съществува взаимен интерес. ➢ Предоставя свободен достъп до информация за дейността на сдружението и резултатите от нея. За целта отговаря на въпроси и разпраща информация по обикновената или електронната поща или я публикува на интернет страницата на Сдружението.

	➢ Сдружението си сътрудничи със средствата за масова информация, сродни сдружения и организации. Участва в консултативни и други органи и организации, организира пресконференции и представя искания към компетентните държавни институции.
Функции	➢ Организиране, провеждане и администрира на участието на широк кръг представители на гражданското общество в обществения и икономически живот в на районно, общинско и държавно ниво. ➢ Подготовка на проекти, организиране на семинари, кръгли маси и конференции във връзка с целите средствата на сдружението. ➢ Спомагане за развитие и укрепването на гражданското общество и упражняване на контрол върху органите на местната власт и самоуправление. ➢ Организиране на активно участие чрез органите на управление на сдружението и комисиите към него при обсъждане на проблемите и вземане на решенията на територията на район „Младост” и на Софийска голяма община. ➢ За постигане на целите си сдружението може да извършва допълнителна стопанска дейност, която е свързана с предмета на основната дейност, като използва прихода за постигане на определените с устава си цели чрез участие в проекти с вътрешно и международно финансиране, осъществяване на консултации и помощ на други неправителствени организации, държавни или общински органи.

6. ОБЩЕСТВЕН СЪВЕТ В РАЙОН „ПРИМОРСКИ”, ОБЩИНА ВАРНА

Статут и цели	Обществения съвет към район „Приморски”, община Варна е създаден и учреден през 2001 г. по съвместна инициатива на кмета на район „Приморски”, граждани и Сдружение „Зелена Варна”. Дейността на обществения съвет е регламентирана с Правилник за организацията и дейността, приет от учредителното събрание. Целта и задачите на Обществения съвет на район „Приморски” са насочени към разглеждане на проблемни въпроси по инфраструктурата на района, сигнали за незаконно строителство, временни търговски обекти с неизяснен статут, опазване на зелени площи, социални и благотворителни мероприятия и др., както и съблюдаване на прозрачността при вземане на решения от Общинския съвет – Варна и последващото им изпълнение.
Членове	В Обществения съвет участват дейци на културата образованието, науката, здравеопазването, стопански ръководители и бизнесмени, представители на неправителствени организации.
Основни правила в дейността на съвета	➢ Периодичността на заседанията се определя от членовете на Обществения съвет, но той заседава не по-рядко от веднъж на два месеца. ➢ Обществеият съвет провежда редовни заседания по предварително установен план за работа. ➢ Съветът може да провежда извънредни заседания по инициатива на всеки от членовете и по предварително обявен дневен ред да обсъжда внезапно възникнали въпроси. ➢ В заседанията на Обществения съвет могат да вземат участие и представители на администрацията, на обществени организации, граждани и експерти. ➢ По време на заседанията на Обществения съвет се води протокол от постоянно определено от Председателя лице. ➢ Протоколите от заседанията се изготвят в три дневен срок от провеждането на заседанието. ➢ Решенията на заседанията на Обществения съвет се вземат с консенсус и имат препоръчителен характер. ➢ Материално-техническото и информационно осигуряване, както и оказване на съдействие на Обществения съвет се осъществява от районната администрация - район “Приморски”. ➢ Съветът предлага подходящ и алтернативен начин за информиране на обществеността на района за работата си. Гражданите се информират за дейността на Обществения съвет чрез сайта на район “Приморски”
Функции	Обществеият съвет фокусира вниманието на районната администрация за случаите на лошо административно обслужване и корупционни практики; разглежда конкретни жалби и сигнали и сезира администрацията за това. ➢ Участва в проучване на потребностите на жителите от ремонти, реконструкции и строителство на територията на района. ➢ Обсъжда и представя мотивирани предложения във

	връзка с годишния план за развитието на района, съобрзени с нуждите и предпочитанията на гражданите. ➢ Отправя предложения към народни представители,общински съветници, общинска и районни администрации за решаване неотложни проблеми в района.
Основни постижения на Обществения съвет	На основание протоколи от извършени проверки от членове на Обществения съвет на район „Приморски” успешно са реализирани дейности относно: ➢ По сигнали до местната власт за неправомерното разполагане и действие на временни търговски обекти в района с неизяснен статут със заповед на кмета на община Варна констатираните нарушения в по-голямата си част са отстранени. ➢ Консултации с експерти по проблемни въпроси по инфраструктурата на района – през 2008 г. са проведени 3 обсъждания на устройствените планове по райони; проведени са работни срещи с граждани по микрорайони в присъствието на общински съветници за извеждане на основните проблемни въпроси по райони; през 2008 г. са извършени огледи на всички детски площадки в район „Приморски” вследствие на което последва тяхното обновяване и подмяна на съоръженията. ➢ Осъществяване на Коледни благотворителни мероприятия и други социални дейности за социално слаби граждани от района ➢ Ефективно се реагира на опити за отнемане на зелени площи за други цели; ➢ В района е започнато изготвяне на списъци на действащите управители на етажната собственост и агитация за избиране на нови, където няма такива.

7. КОНСУЛТАТИВЕН СЪВЕТ ПО ВЪПРОСИТЕ НА ТУРИЗМА ПРИ СТОЛИЧНА ОБЩИНА

Статут и цели	Консултативният съвет по въпросите на туризма при Столична Община е колективен, постоянно действащ консултативен орган. Осъществява дейността си в съответствие с действащото законодателство в Република България, решенията на Столичния общински съвет и разпоредбите на Правилник, приет с Решение № 685 по Протокол № 24 от 13.11.2008 г. Главната цел на съвета е развитието на туризма на територията на Столична Община.
Членове	Консултативният съвет по въпросите на туризма при Столична Община включва в състава си равен брой представители на местната общинска администрация от една страна и представители на туристически сдружения и други юридически лица с нестопанска цел, имащи отношение към развитието на туризма, сдружения на местния бизнес и на потребителите от друга стана.
Основни правила в дейността на съвета	Членовете на съвета имат право: ➢ да участват в заседанията на КСЕГГСО; ➢ да поискат от Председателя свикване на заседание на КСВТСО; ➢ да предлагат на Председателя и Секретаря включването на конкретни въпроси в дневния ред и разглеждането им от КСВТСО, както и да предлагат проекти за решения. Членовете на КСВТСО са длъжни: ➢ да участват редовно в заседанията на КСВТСО; ➢ да не разпространяват сведенията и фактите, които са им станали известни при изпълнение на функциите им, както и да не ги използват за свое или чуждо облагодетелстване във вреда на СО. Това задължение е валидно и в срок от 1 /една/ година след прекратяване на членството на КСВТСО от съответното лице; ➢ да не извършват действия, които биха уронили доброто име на Столична Община.
Функции	Изработва и предлага на СОС за приемане Програма за развитие на туризма на територията на Столична община в съответствие с приоритетите на Националната стратегия и съобразно местните туристически ресурси и потребности. 1. Прави предложения и дава становища по въпроси, които са от съществено значение за развитието на туризма на територията на Столична община, включително за размера на туристическата такса. 2. Следи за изпълнението в срок и по приоритети на Програмата по т. 1. 3. Подпомага СО при разработването на Стратегии, Програми и Проекти за развитието на туризма. 4. Ежегодно прави писмен отчет до СОС за дейността си.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Проучването доведе до няколко извода, които са свързани с подобряване на средата за гражданско участие в управлението чрез обществени съвети:

1. **Важността на гражданското участие:** гражданското участие играе ключова роля в процесите по изпълнение и мониторинг на общински политики чрез активизиране на обществените съвети и комисии към Общинските администрации и други местни институции и структури.
2. Процесите на участие трябва да са **отворени, прозрачни и да предоставят възможности** за активното участие на гражданите и гражданските организации.
3. **Диалог със заинтересованите страни:** ефективните стратегии в процесите по изпълнение и мониторинг на общински политики изискват взаимодействие с всички заинтересовани страни, включително бизнеса, гражданското общество, НПО, бизнес и други.
4. **Информация:** гражданите имат по-голяма склонност да участват активно в процесите по изпълнение и мониторинг на общински политики, когато са добре информирани. Проучването подчертава значението на социалните мрежи и достъп до инфорвация.
5. **Примери за добри практики:** идентифицираните конкретни добри практики, допринасят за подобряване на процесите по изпълнение и мониторинг на общински политики. Тези примери могат да послужат като вдъхновение за други организации да предприемат подобни стъпки.

6. **Нужда от постоянство и ангажираност:** проучването показва, че успешните усилия за участие в процесите по изпълнение и мониторинг на общински политики изискват постоянство, ангажираност и дългосрочна стратегия. Промените в политиките и законодателството могат да отнемат време и усилия.
7. **Създаване на партньорства:** партньорствата между правителството, гражданското общество, бизнеса и НПО са винаги значими и ценни при определяне на приоритети, ресурси и дейности в процесите по изпълнение и мониторинг на общински политики.
8. **Обратна връзка и прозрачност:** осигурената обратна връзка с гражданите относно резултатите и ефектите от развитие на процесите по изпълнение и мониторинг на общински политики, както и прозрачността са от съществено значение за изграждане на доверие и ангажираност от страна на гражданите.

За да се постигне дългосрочен успех в повишаването на гражданското участие в процесите по изпълнение и мониторинг на общински политики, е важно да се съчетаят множество подходи. Гъвкавост, прозрачност и активно взаимодействие с гражданите и заинтересованите страни са ключови компоненти.

Този документ е създаден в рамките на проект № BG05SFOP001-2.025-0197 „Повишаване на гражданското участие в процесите на изпълнение и мониторинг на общински политики чрез активизиране на обществените съвети и комисии към Общинските администрации и други местни институции и структури”.

Проектът се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Добро управление”, чрез „Европейския социален фонд”.

Цялата отговорност за съдържанието на публикацията се носи от Фондация „ТАЙМ Екопроекти” и при никакви обстоятелства не може да се счита, че този документ отразява официалното становище на Европейския съюз и/или на Управляващия орган.